

Konferenca NAK – za učitelje naravoslovnih predmetov

Učenje z raziskovanjem in formativno spremljanje z roko v roki

mag. Tjaša Kampos, OŠ Venclja Perka Domžale

4. konferenca učiteljev naravoslovnih predmetov – NAK 2017

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

FORMATIVNO SPREMLJANJE

Nameni
učenja
Kriteriji
uspešnosti

Vrstniško
vrednotenje
Samo-
vrednotenje

Dokazi
učenja

Povratna
informacija

Dejavnosti
Vprašanja v
podporo
učenju

Preverjanje
predznanja
Izkustveno
znanje

Opredelitev
probleme

Predstavitev
Uporaba
znanja

Vprašanja
domneve

Odgovori
Rešitve
problema

Zbiranje in
urejanje
podatkov

UČENJE Z RAZISKOVANJEM

SODELOVALNO UČENJE: SKUPINSKO RAZISKOVANJE

Učenci sodelujejo v manjših skupinah pri:

- zastavljanju vprašanj
- načrtovanju „raziskave“
- raziskovanju problema
- skupinskih razpravah
- izvedbi dejavnosti za rešitev problema

DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA UČINKOVITOST SKUPINSKEGA RAZISKOVANJA, PODPRTI Z NAČELI FORMATIVNEGA SPREMLJANJA

- SKUPINSKI CILJI, KI TEMELJIJO NA UČENJU VSEH ČLANOV SKUPINE
- MOTIVACIJA ZA UČENJE,
- MOTIVACIJA ZA SPODBUJANJE SOŠOLCEV V SKUPINI K UČENJU ZA POMOČ SOŠOLCEM PRI UČENJU
- VRSTNIŠKO TUTORSTVO - RAZLAGANJE
- VRSTNIŠKO VREDNOTENJE IN VRSTNIŠKA POVRATNA INFORMACIJA
- SAMOREGULACIJA UČENJA
- PREDZNANJE IN IZKUSTVENO ZNANJE
- OBLIKOVANJE IN NAČRTOVANJE NAMENOV UČENJA IN KRITERIJEV USPEŠNOSTI

PRIMER DEJAVNOSTI ZA RAZVIJANJE RAZISKOVALNEGA PRISTOPA OPLEMENITENEGA Z NAČELI FORMATIVNEGA SPREMLJANJA V PROCESU UČENJA

ZAČETEK

Učencem zastavimo vprašanje:

Kaj je učenje z raziskovanjem?

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

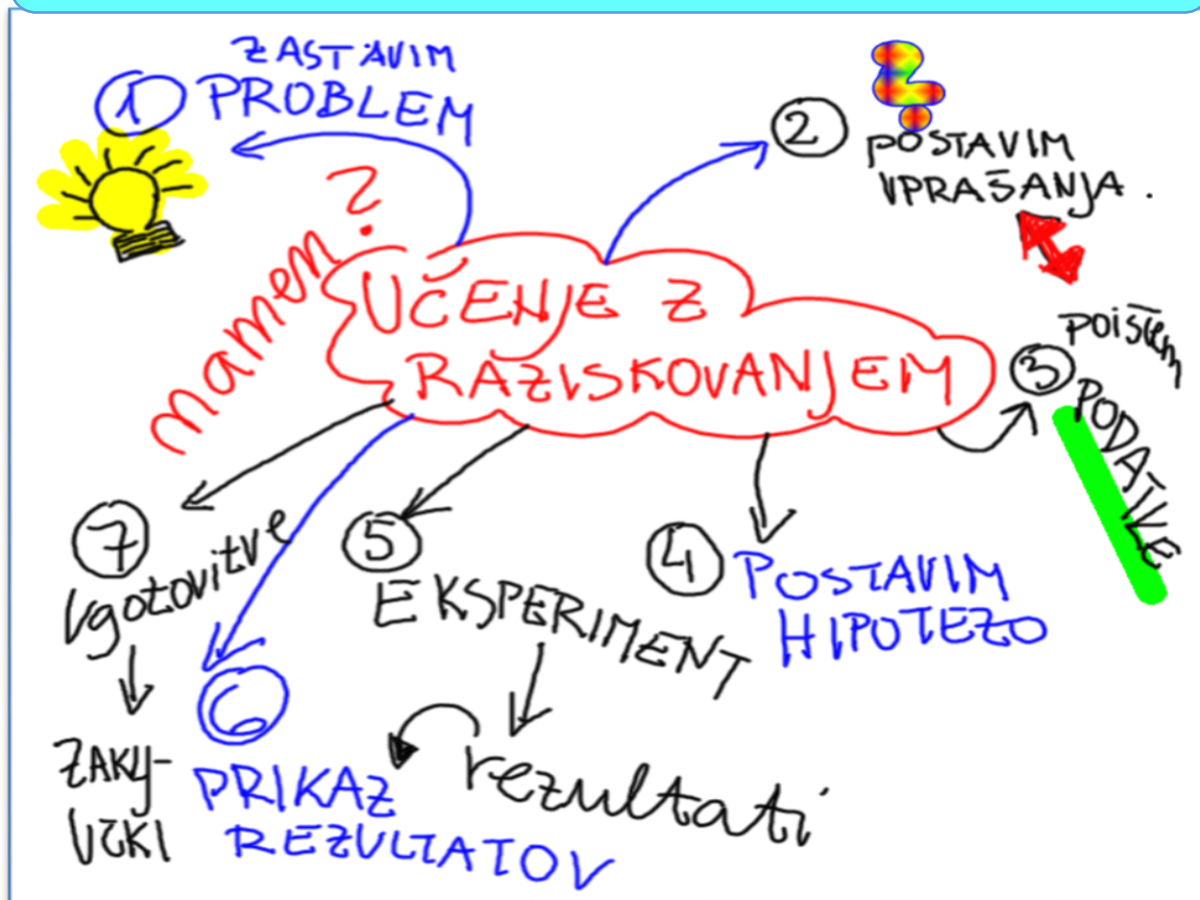

PRIMER DEJAVNOSTI ZA RAZVIJANJE RAZISKOVALNEGA PRISTOPA OPLEMENITENEGA Z NAČELI FORMATIVNEGA SPREMLJANJA V PROCESU UČENJA

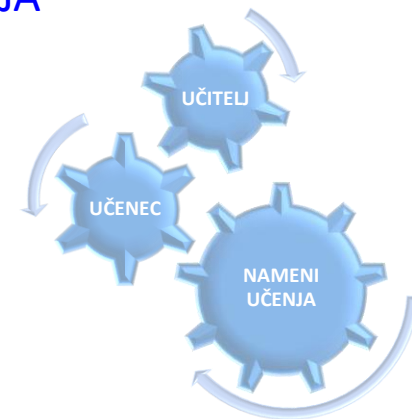
ZAČETEK

ZAPIS UČENCEV

Kriteriji uspešnosti: UČENJE Z RAZISKOVANJEM

Znam opredeliti namen raziskave.

Vem, katera znanja so potrebna za rešitev problema.

Znam pridobiti podatke, ki jih potrebujem pri zasnovi raziskave.

Znam načrtovati eksperiment in napisati načrt.

Znam zbirati ustrezne podatke; znam opazovati.

Znam prikazati, urediti podatke, opažanja pri eksperimentu.

Znam povezati opažanja in ugotovitve eksperimentalnega dela s teoretičnim znanjem, znam oblikovati zaključke.

Znam oblikovati raziskovalna vprašanja; znam oblikovati domneve.

Znam predstaviti ugotovitve.

Znam uporabiti znanje.

Kriteriji uspešnosti: Delo v skupini

Prispevam k delu skupine.

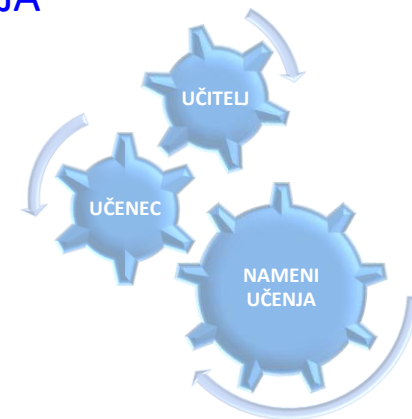
Sodelujem z drugimi v skupini, sodelujem pri delu skupine.

Podam svoje mnenje, sodelujem pri kritičnem razmišljanju.

Upoštevam mnenja, zamisli članov skupine in jih spodbujam pri delu.

Pomagam sošolcem v skupini, ki potrebujejo pomoč.

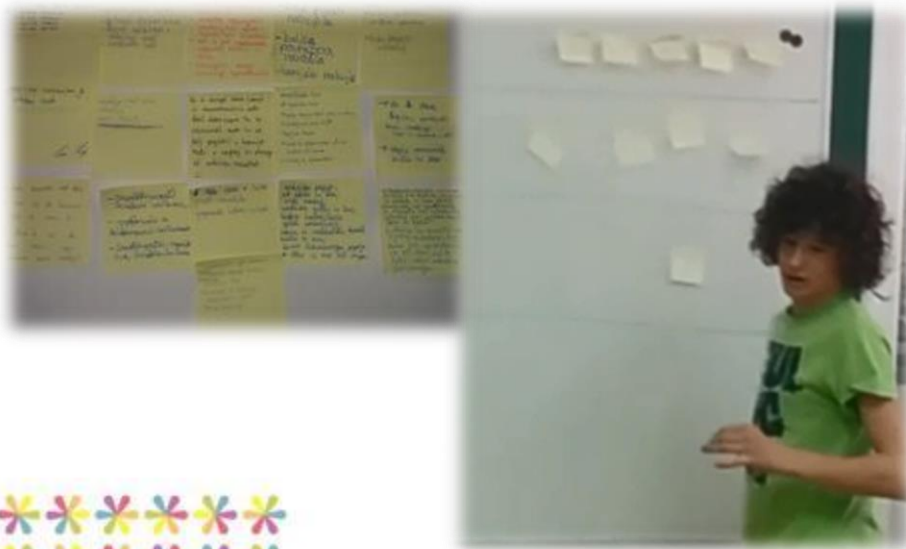
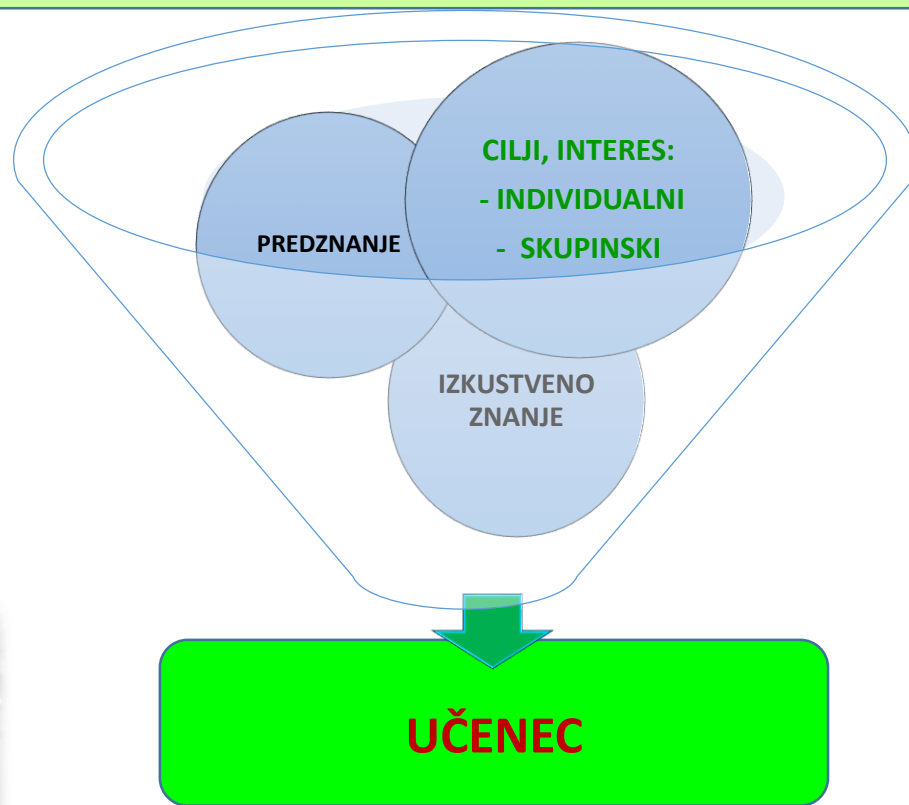
Sodelujem pri razpravah v skupini.

ZASTAVITEV PROBLEMA

VSEBINA: NEVTRALIZACIJA V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU

UČITELJ

- spremlja delo učencev
- izhaja iz učenčevega predznanja in izkustvenega znanja

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD
ZA SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

PRIMERI AVTENTIČNIH PROBLEMOV

»Kako si lahko pomagamo,
če nas pičita čebela
ali osa?«

»Kako lahko učinkovito in
okolju in zdravju bolj
prijazno odstranimo vodni
kamen v kopalnici?«

»Kaj lahko naredim,
da bodo na mojem eko vrtilčku
končno zrastle grah, buče in
brokoli?«

»Kako si lahko pomagamo, če
nas peče zgaga?«

PRIMERI AVTENTIČNIH PROBLEMOV

Primer avtentične naloge

Tonček je zelo rad vrtnaril. Oboževal je svoj eko vrtiček, na katerem je pridelal že vrsto različne zelenjave kot npr. krompir, korenje, radič, peteršilj, repo. Toda že vrsto let si je prizadeval pridelati grah, buče in brokoli, vendar zaman. Nikakor ni mogel razumeti v čem je težava; zakaj grah, buče in brokoli ne uspejo na njegovem vrtičku. Na babičinem vrtu na Krasu je bilo graha, brokolija in buč vedno veliko. Vedel je, da na rast rastlin vplivajo dejavniki kot so vrsta prsti, klimatske razmere, elementi potrebni za rast rastlin in voda. Skoraj je že obupal, ko se je nekega dne zapletel v zanimiv pogovor s starejšim gospodom, ki je prav tako zelo rad vrtnaril. Tonček je gospodu omenil svoj problem. Gospod je Tončku razkril, da na rast rastlin vpliva tudi kislost in bazičnost prsti. Povedal mu je, da na preveč kislih ali bazičnih tleh kmetijske rastline slabo uspevajo ali pa sploh ne, in da vsaka rastlinska vrsta najbolje uspeva v določenem pH območju. Za večino je najugodnejši pH od 6.0-7, vendar lahko nekatere rastline najdemo le na kislih tleh, druge pa na bazičnih. Pokazatelj zelo kislih ali bazičnih tal je lahko tudi to, da na njih kmetijske rastline slabo ali pa sploh ne uspevajo.

Tončka je ob pripovedovanju gospoda zanimalo ali mu zna svetovati, kaj lahko naredi na svojem eko vrtičku, da bodo končno zrastle grah, buče in brokoli. Gospod mu je svetoval naj poskusi uravnati pH zemlje na vrtičku. Naštel mu je nekaj snovi, s katerimi lahko to naredi: z žganim apnom, gašenim apnom, kredo, lesnim pepelom, s kisló šoto ali z gnojili kot je amonijev sulfat.

Tonček je nato malo raziskal, se lotil dela in čez nekaj časa že užival ob zdravi zelenjavi graha, brokolija in buč.

1. NALOGA

Kaj je Tonček naredil na svojem eko vrtičku, da je končno uspel pridelati grah, brokoli in buče?

Ali veš, s katerimi snovmi je uravnal pH zemlje na vrtičku in zakaj?

Odgovore zapiši na list papirja in jih nato primerjaj z odgovori ostalih članov skupine. V skupini ugotovite, v čem se vaši odgovori skladajo in v čem so si različni.

»Kaj lahko naredim, da bodo na mojem eko vrtičku končno zrastle grah, buče in brokoli?«

Dejavnost:
PREVERJANJE PREDZNANJA

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD
ZA REGIONALNO
RAZVOJNO SODELOVANJE

Oporna vprašanja za usmerjanje učencev v posamezni fazi raziskave (povzeto po M. Skvarč, 2009)

2. NALOGA

V skupini načrtujte raziskavo, s katero bi preverili, kaj je Tonček naredil, da je uspel na svojem ekovrtičku pridelati grah, brokoli in buče.

Pri načrtovanju raziskave so vam lahko v pomoč naslednja oporna vprašanja:

A. Opredelitev namena raziskave (Postavitev raziskovalnih vprašanj)

- Kaj nas – izhajajoč iz opisane problematiko - posebej zanima?

B. Potrebna znanja

- Katera znanja/informacije potrebujemo oz. kaj moramo vedeti o problematiki, preden začnemo z raziskavo?

C. Izvedba raziskave

- Katere podatke potrebujemo in kako jih pridobimo?
- Kaj potrebujemo za izvedbo?
- Kako bomo rezultate zbirali in urejali?

D. Rezultati

- Kaj lahko sklepamo oz. razberemo iz rezultatov?
- Kako naj rezultate čim bolj nazorno predstavimo?
- Ali rezultati sovpadajo z nasveti in zakaj?

E. Refleksija

- Kako bi lahko raziskavo nadgradili?
- Kaj bi spremenili, če bi raziskavo ponovno izvedli?
- Kaj smo se pri tem naučili?

Dejavnost:
NAČRTOVANJE RAZISKAVE

Oporna vprašanja za usmerjanje učencev v posamezni fazi raziskave (povzeto po M. Skvarč, 2009)

Dejavnost:
IZVEDBA RAZISKAVE

C. Izvedba raziskave

- Katere podatke potrebujemo in kako jih pridobimo?
- Kaj potrebujemo za izvedbo?
- Kako bomo rezultate zbirali in urejali?

Dejavnost:
ISKANJE PODATKOV
KRITIČNA PRESOJA PODATKOV
UREJANJE PODATKOV

UČITELJ

- spremlja delo učencev
- spodbuja učence k uresničevanju zastavljenega cilja
- pomaga, svetuje učencem, če potrebujejo pomoč

UČENCI

- razpravljajo
- se spodbujajo
- nudijo vrstniško pomoč pri bralni pismenosti

Oporna vprašanja za usmerjanje učencev v posamezni fazi raziskave (povzeto po M. Skvarč, 2009)

Dejavnost:
IZVEDBA RAZISKAVE

Dejavnost:
NAČRTOVANJE IN IZVEDBA EKSPERIMENTA

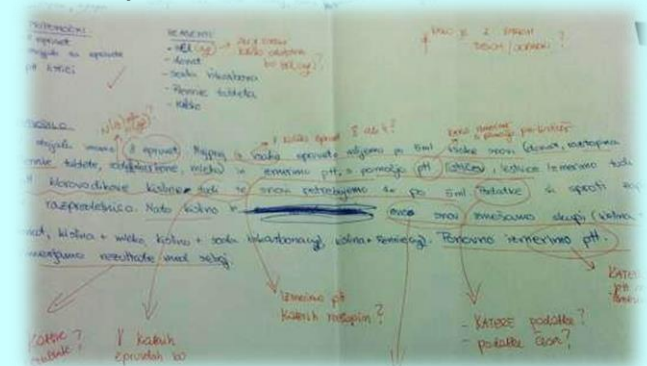

C. Izvedba raziskave

- Katere podatke potrebujemo in kako jih pridobimo?
- Kaj potrebujemo za izvedbo?
- Kako bomo rezultate zbirali in urejali?

UČITELJ

- spremlja delo učencev
- spodbuja učence k uresničevanju zastavljenega cilja
- poda povratno informacijo glede načrta, izvedbe eksperimenta

Oporna vprašanja za usmerjanje učencev v posamezni fazi raziskave (povzeto po M. Skvarč, 2009)

Dejavnost:
**UREJANJE, PRIKAZ REZULTATOV,
INTERPRETACIJA REZULTATOV**

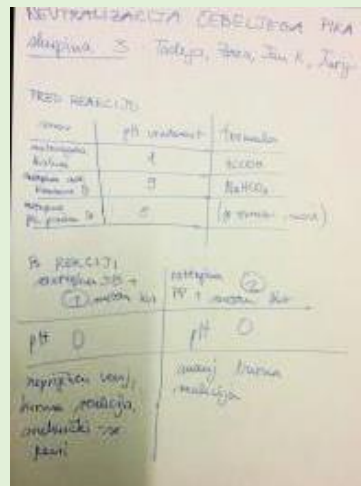
D. Rezultati

- Kaj lahko sklepamo oz. razberemo iz rezultatov?
- Kako naj rezultate čim bolj nazorno predstavimo?
- Ali rezultati sovpadajo z nasveti in zakaj?

UČENCI

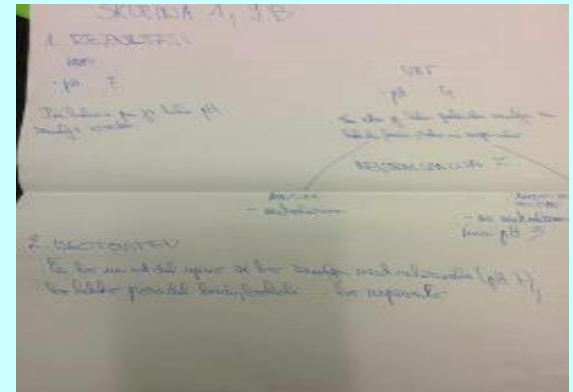
- urejajo rezultate
- primerjajo rezultate z domnevami/s hipotezami

	pH vrednost pred reakcijo	pH vrednost po reakciji
HCl	0	1
donat	8	1
mleko	7	1
soda bikarbona(aq)	8	7
rennie tablete(aq)	7	1

UČITELJ

- spremlja delo učencev
- spodbuja učence k uresničevanju zastavljenega cilja
- poda povratno informacijo glede rezultatov eksperimenta

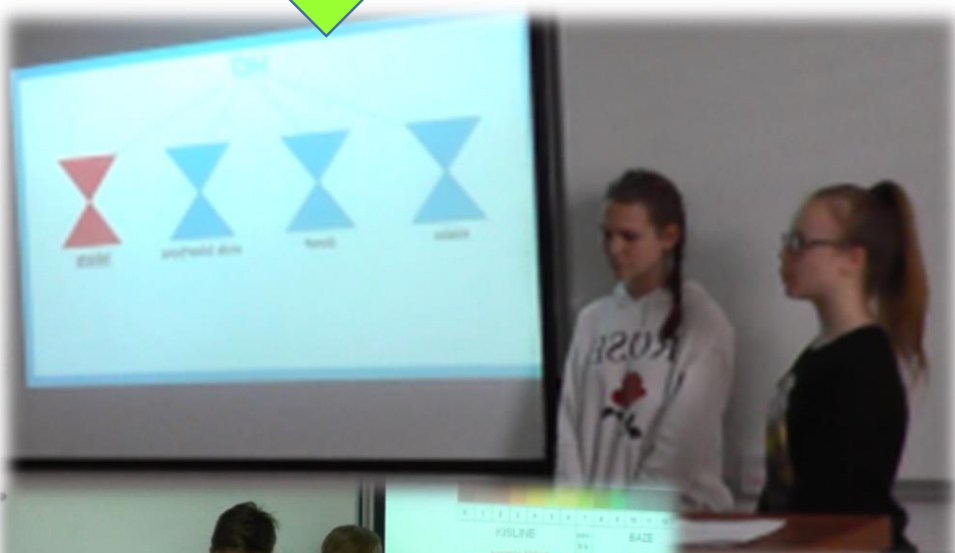

Oporna vprašanja za usmerjanje učencev v posamezni fazi raziskave (povzeto po M. Skvarč, 2009)

Dejavnost:
PREDSTAVITEV REZULTATOV
REFLEKSIJA

E. Refleksija

- Kako bi lahko raziskavo nadgradili?
- Kaj bi spremenili, če bi raziskavo ponovno izvedli?
- Kaj smo se pri tem naučili?

NAŠE UGOTOVITVE:

- Na krasu tla iz apnenca -> kislina jih raztaplja -> tam so tla bazična
- Na Tončkovem vrtu ravno obratno – tla so kisl

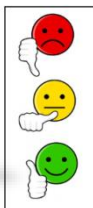
UGOTOVITVE:

- Krompir, korenje uspevajo na tleh s kislim pH-jem
- Buče, brokoli na bazičnih tleh
- Tonček je za nevtralizacijo zemlje oz. ustvarjanje pravnje zemlje za gojenje buč, brokolija uporabil bazične snovi npr. gašeno apno

VREDNOTENJE POVRATNA INFORMACIJA

NE ZNAM in NE
RAZUMEM.

VEM NEKAJ, VENDAR
NE DOVOLJ.

RAZUMEM in znam razložiti
sošolki/sošolcu/učitelju.

VRSTNIŠKO VREDNOTENJE

Ime in priimek: _____

Razred: 9. _____

Datum: _____

OPORABI BARVNI SEMAFOR IN OVREDNOTI ZNANJE, VEŠČINE sošolcev glede na kriterije uspešnosti.	ČLANI SKUPINE			
	JAZ Ime:			
Prispevam k delu skupine.				
Sodelujem z drugimi v skupini in v celoti sodelujem pri delu skupine...				
Vodim skupino s kritičnim razmišljanjem in pomagam tistim, ki potrebujejo pomoč.				
Sem strpen do članov skupine in jih spodbujam pri delu.				
Znam opredeliti namen raziskave.				
Vem, katera znanja so potrebna za zasnovano raziskavo.				
Znam pridobiti podatke pomembne pri zasnovi raziskave.				
Vem kako zbrati, urejati podatke.				
Znam načrtovati eksperiment za zasnovano raziskavo.				

Usmerjanje
učenja
z raziskovanjem
v vseh fazah

SAMOREFLEKSIJA

UČENEC

Samopresoja o znanju, veščinah in
samoregulacija učenja

Ali sem dosegel cilj?

Kako sem zadovoljen/-na z dejavnostmi za doseg cilja? Kaj je
bila moja največja ovira? Kaj mi je bilo najbolj v pomoč?

Kaj sem vse delal/-a za doseg cilja?

Kaj bi prihodnjič spremenil/-a / izboljšal/-a (kateri fazi učnega
procesa moram posveti več pozornosti?)

Kaj sem se naučil/-a kaj znam več? Kaj sem se naučil/-a na poti
do cilja?

Kaj bi svetoval/-a sošolcu/-ki?

DOKAZI UČENJA

Dejavnost: PREDSTAVITEV REZULTATOV IN AVTENTIČNEGA PROBLEMA SOŠOLCEM

OSMOSMERKA

OSMOSMERKA: ČEBELI IN OSJI PIK

Najdi teh devet besed, ki so povezane z našo predstavitvijo:

APITOKSIN, SODA BIKARBONA, ČEBELA, ČEBELI STRUP, OBKLADKI, OSA, ŽELO

C F A M H A O F O C B O P C Y B A Y E K
Y Z J G L L E B L D W V L Z I D P L A T
S O D A B I K A R B O N A E J O I N Y X
X V G S M L N B W T X Y N C Ž D T O W T
F J N T A W C A E Y Z F H O L G O
J Z R D D K H N P K N M B F P Z K
R M K L X P L L M C J S Y L J S S
T I Y L W J G M G B A T U K E Z I
Č M L J A X V V D A G O C Y L G N
Y E H W N W W N S I Q E H C U K R
Y E B Z W J Z P C U M W L S G N Y
Z R G E D L A J T D S E S J X G X
P B E Y L W C O G W Y Z K N Y J I
R Y K H E J R O W P F U X Q A A R
G Z E F M E I C F K N Y L V M T B
D Z S K J Q A S X T H M T C Q K N
B T O N W A S G T K P W O M K J J
A L E B E Č O G V R R E U D D A T
W N W U H K U G F X U X P O W Z N
S J M T X S W H G W A P I B A C V

Across

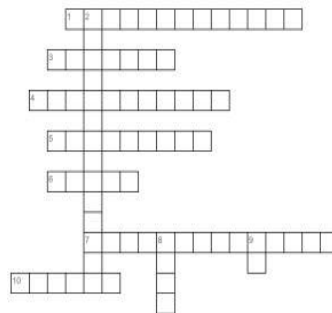
- 1 Napiši še eno bazično umetno gnojilo, ki ga Tonček lahko uporabi
- 3 Kaj pred dodajanjem bazičnih snovi ni uspevalo na Tončkovem vrtu?
- 4 Kaj je Tonček dodal na vrtnček, da so mu zrastle grah, brokoli in buče?
- 5 Kaj smo dodali prsti, da smo dobili pH vrednost približno 7?
- 6 Kakšna prst je bila na Tončkovem vrtu, ko so začeli uspevati krompir, radič...?
- 7 S kakšnim papirjem smo filtrirali prst?
- 10 Kako se imenuje izraz, katerega je Tonček uporabil v predstavitvi, da je imel nevtralna tla?

Down

- 2 S čim smo dobili pH vrednost 3 v prsti?
- 8 Kaj je do sedaj raslo na Tončkovem vrtu? Napiši po en primer.
- 9 Kolikšna je bila pH vrednost Tončkovega vrta na začetku?

KRIŽANKA

Eko vrt

PESMI

Vrtnarjenje res težko je,
upoštevati moraš dejavnike vse.
Če kemijo dobro obvladaš,
z osnovami na vrtu zavladaš.

Res priden sem vrtnar
korenju, peteršilju, krompirju sem vladar.
A kako naj grah, buče, brokoli vzgojim?
Nikoli ne uspe, čeprav si tega zelo želim.

Vprašam se, kaj je narobe z menoj.
A spoznam takoj,
da ni problem moja lastnost,
ampak kemijska skrivnost.

Grah, buče, brokoli uspevajo na tleh nevtralnih,
ali mogoče v krajih daljnih?
Torej problem v kisli zemlji tiči,
aha, pa te imamo v pasti naši.

Le kaj naj zdaj še storimo,
naše kemijsko znanje uporabimo.
In hitro se nam posveti,
prepustimo to nevtralizaciji.

Naš vrt zdaj rešuje baza,
a seveda ne brez našega ukaza.
Kemija zopet nas je rešila,
le kako brez nje prišli bi do zdravega kosila?

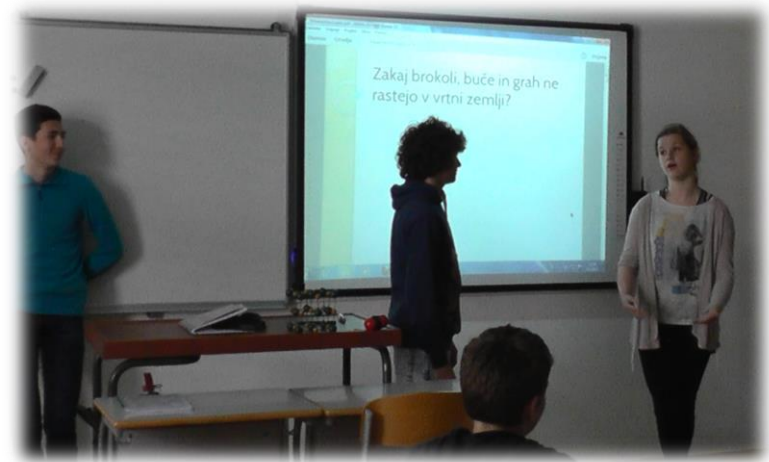
DOKAZI UČENJA

Dejavnost:
PREDSTAVITEV REZULTATOV IN AVTENTIČNEGA
PROBLEMA SOŠOLCEM

„DRAMATIZACIJA“

SKEČ

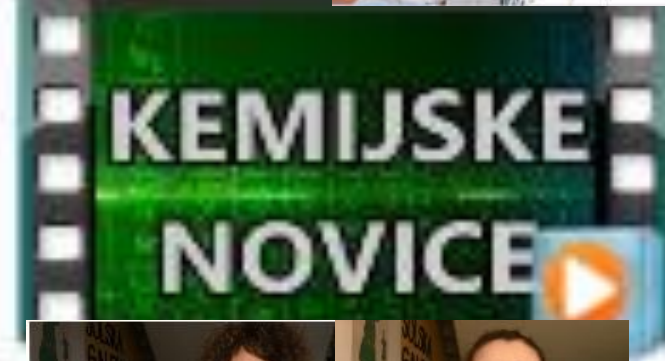
EKSPERIMENT „V ŽIVO“

DOKAZI UČENJA

Dejavnost:
PREDSTAVITEV REZULTATOV IN AVTENTIČNEGA
PROBLEMA SOŠOLCEM

VIDEO NOVICE

POGOVORNA ODDAJA
Z AVTORJEM KNJIGE
„KAKO SI POMAGAMO, ČE NAS
PIČI ČEBELICA MELI?“

DOKAZI UČENJA

Dejavnost:
PREDSTAVITEV REZULTATOV IN AVTENTIČNEGA
PROBLEMA SOŠOLCEM

VIDEO RAZLAGA

IGRA VLOG - VIDEO

POGOVOR Z DOMAČINI

- ❖ dinamika v razredu bistveno boljša
- ❖ učenec je aktivni in bolj odgovoren udeleženec v procesu učenja
- ❖ sposobnost razvijanja kritične presoje in mišljenja pri učencih
- ❖ večja kreativnost učencev
- ❖ okrepitev „naravoslovne“ radovednosti pri učencih
- ❖ dvig motivacije za učenje, za spodbujanje sošolcev k učenju, za pomoč pri učenju → socialna povezanost → spodbujanje vrstniških interakcij: vrstniško vrednotenje, povratna informacija, vrstniško tutorstvo → izboljšano učenje

UČENJE Z RAZISKOVANJEM IN FORMATIVNO SPREMLJANJE POGLED Z OČMI UČENCEV

„Tak pristop učenja mi je bil všeč, ker smo se s sošolci dopolnjevali in super sodelovali.“

„Vsak je bil pripravljen sodelovati, kar nam je pomagalo pri hitrosti in kvaliteti dela. Ob delu smo se zabavali, a vseeno prišli do uporabnega znanja.“

Povratna informacija učiteljice in sošolcev je ključnega pomena, ker nas je z namigi usmerjala na pravo pot.”

„V skupini smo se potrudili, da je vsak razumel in utrdil znanje tako, da je pojasnil drugemu sošolcu.“

„Vsak si je dodelil vlogo, ki mu je bila všeč, a je vseeno pokazala in dokazala znanje.“

„Vsakega je nekaj zanimalo in vsak je želel vedeti čim več oz. vsaj dovolj, da je razumel.“

„Dobili smo bolj slikovito predstavo o kislinah in bazah ter sami sebi dokazali, da je kemija povsod okoli nas, ne le v šoli. Bilo mi je všeč tudi to, da je bil vsak v skupini odgovoren za svoje znanje in na koncu ni bilo izgovorov. Se mi zdi, da tak način učenja sicer vzame veliko časa, ampak na koncu veliko pridobimo tudi na sodelovanju in nastopanju.“

